

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksik number 15 senti

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsiooni juhataja J. Janusson

Sektsiooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussektsiooni juhataja J. Kurkus

Sektsiooni nõukogu esimees Prof. P. Kõpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 32

Tallinn, 13. augustil 1935

Nr. 32

SISU:

	Lhk.
PÖLLUMAJANDUS	
Viljasaagi väljavaateid maailmas	564
TOOSTUS JA KAUBANDUS.	
Metallkaupade sisse- ja väljavedu 1928—34 a.	567
Lühiuudised	568
LAEVANDUS.	
Tallinna sadam 3.—10. aug. 1935	569
PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD.	
Põllumajanduslik väljavedu	570
Võiturg	570
Peekoniturg	571
Tapaloomade- ja lihaturg	571
Kanamunaturg	571
Aedviljaturg	572
VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID.	
Läti uus põllumajandussaaduste turu korraldamiskava	572
VÄLISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED.	
Kaupade sisseveo korraldus Saksas	574
Saksa turismilepe Taaniga	574
Sõgikartulite sissevedu Šveitsi	574
Ungari või toodang ja väljavedu	574
Palestiina majandus	575

CONTENTS:

	Page
AGRICULTURE.	
<i>World Crop Prospects</i>	564
INDUSTRY AND TRADE.	
<i>Imports and Exports of Metal Goods, 1928—34</i>	567
<i>Sundry Information</i>	568
SHIPPING.	
<i>Tallinn Harbour</i>	569
AGRICULTURAL MARKETS.	
<i>Exports of Agricultural Products</i>	570
<i>Butter Market</i>	570
<i>Bacon Market</i>	571
<i>Cattle and Meat Market</i>	571
<i>Egg Market</i>	571
<i>Vegetable Market</i>	572
FOREIGN COUNTRIES.	
<i>New Scheme for Marketing Agricultural Products in Latvia</i>	572
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION.	
<i>Regulation of Imports in Germany</i>	574
<i>German-Danish Tourist Agreement</i>	574
<i>Imports of Potatoes for Food into Switzerland</i>	574
<i>Production and Exports of Butter in Hungary</i>	574
<i>Economic Conditions in Palestine</i>	575

PÖLLUMAJANDUS

VILJASAAGI VÄLJAVAATEID MAAILMAS. — WORLD CROP PROSPECTS.

Ehkki mõnel alal maailma majanduslik olukord näitab paranemist, on siiski veel üksikud alad, mis näisid aastat paar tagasi muutuvat lahedamaks just eeskätt pakkumisinge nõrgenemise tõttu, sattunud jälle ummikusse. Üheks selliseks alaks tuleb lugeda teraviljamajandust. Teravakskujuneva võistluse tõttu mindi teraviljakasvatustrajoonides, peamiselt nisu eksportivates ülemeremaades, üle senini kestnud algeliselt ja suurt inimtööjõudu vajavatekt harimis- ning koristamisvõtelt ikka enam ja enam masinatele — lihtsalt alandati tootmiskulu, mille järele tekkis üleproduktsoon. See avaldus nõudmisest suuremas pakkumises ja viis maailma teraviljaturu hinnad nii madalale, et vaatamata tootmiskulude alandamisele andis nisukasvatamine isegi ülemeremaades kahju. Tekkinud olukorrast hakati otsima väljapääsuteid. Üheks eelsammuks oli 1933. a. Londonis peetud nisukasvatajate maade ühine kongress, kus igale nisueksportijaie maale määrati väljaveo kvote. Väljaveovõimaluste puudumise ja maailmaturu madalate hindade tõttu hakati nisukasvatamist tähtsamais nisu eksportijates maades 1933. a. juba piirama, mis kestis edasi ka 1934. a. Kasvupindade vähendamisele seltsis 1. a. ka ebasoodus ilmastik, mille tõttu vähenes kogutoodang tunduvalt, nii et jooksva aasta tarvituse rahuldamiseks ei jätkunud sama aasta lõikusest ja puudujääk tuli katta tagavaradest. Toodud asjaoludel oli nisutagavarade seis 1. VI 35 102,8 milj. kvintaali 1. a. sama aja 125,2 milj. kv. vastu — seega vähem 22,4 milj. kv. ehk 18% võrra. Üldise majandusliku konjunktuuri paranemisega, samuti tunduva nisutagavarade vähenemise tõttu muutus nisukaubandus juba möödunud aasta esimesest poolest peale lahedamaks; ühtlasi hinnad näitasid tõusu. Haaratud hindade tõusust ja näivast nisukaubanduse paranemisest tunustati Londoni nisukonverentsil seatud tingimused ja talitati üksikuis riikides jälle täielikult oma parema äranägemise järgi. Nii ignoreeris Londoni konverentsi otsuseid täielikult Argentiina, kes paiskas nisuhindade tõusu korral

oma tagavarasid maailmaturule tubliasti üle lubatud koguse.

Nisukaubanduse raskemal aastail püüti hindu mõjutada just eeskätt kasvupindade piiramise teel ja P.-Am. Ühendriikides valitus isegi toetas preemiatega neid põllumehi, kes osaliselt loobusid nisukasvatamisest. See võte andis alul küll tulemusi, kuid käesoleval aastal on siiski tegemist üldiselt teravilja külvipindalade laienemisega, millele liitub omakorda soodus kasvuaegne ilmastik. Arvestades toodud asjaoludega töötab käesoleva aasta nisu- ja rukkitoodang kujuneda kõrgemaks mullusest ja viia teraviljakaubanduse, peamiselt nisu- ja rukkikaubanduse, uuesti raskustesse.

Kasvupinnad. *Areas under Crop.*

Rahvusvahelise põllumajanduse instituudi viimaste andmete järgi (Bulletin mensuel de statistique agricole et commerciale nr. 6) on käesoleval aastal tegemist kõigi tähtsamate teraviljade (peale maisi) külvipindade laienemisega. Ehkki praegu puuduvad veel ametlikud andmed mõnede riikide kohta, kelle osatähtsus rahvusvahelises teraviljakaubanduses esmajärguline (eksportijatest maadest: Argentiina, Austraalia ja Ungari; impordijatest maadest: Taani, Itaalia ja Norra), saame siiski üsna kindla ülevaate käesoleva aasta üksikute viljaliikide kasvupindadest.

Nisu külvipind on tõusnud 1. a. 73 203 tuh. ha'lt (andmed on 33 nisukasvataja maa kohta, arvestamata Vene) 75 511 tuh. ha-le ja ületab eelmise aasta külvipinna (73 203 tuh. ha) 3,2% võrra, kuid jääb siiski 3,3% võrra madalamaks 1929—33. a. keskmisest (78 076 tuh. ha) külvipinnast. Arvates juurde Vene, tõuseb k. a. nisu külvipindala 88 394 tuh. ha-le, mis ületab eelmise aasta 3,6% ja toodud viie aasta keskmise 0,2% võrra.

Euroopas on märgatav vahe nisu impordijate ja eksportijate riikide külvipindade muutuses. Nii on impordijate riikide k. a. pindalad laienenud võrreldes möödunud aastaga kõigest 0,5%, kuna samaaegne suurenemine eksportijates riikides on 4,1%. Impordijate

riikide külvipinnad on jäänud väikeste ülesalla kõikumistega enam-vähem möödunud aasta tasemele. Eksportriikidest tunduvam pindalade suurenemine on viidud läbi Rumeenias, kus k. a. külvipind on suurenenud 418 tuh. ha ehk 15,1%, Leedus 9 tuh. ha ehk 5,5% ja Jugoslaavias 111 tuh. ha ehk 5,4%. Teistes riikides on muutused väiksemad.

Venes on talinisu all 12 883 tuh. ha ja suinisu all 23 211 tuh. ha — kokku 36 100 tuh. ha eelmise aasta 35 250 tuh. ha ja 1929—33. a. keskmise 33 640 tuh. ha vastu. Nisu külvipinna suurenemine seega möödunud aastast 2,7% ja keskmisest 7,6%. Ülemeremaadest on Kanadas küll tegemist väikese külvipindala vähenemisega (2,7% — k. a. 9447 tuh. ha m. a. 9706 tuh. ha), kuid seevastu on suurenenud P.-Am. Ühendriikides, kus k. a. seemenduse all arvati olevat 19 565 tuh. ha möödunud aasta 17 093 tuh. ha vastu. Ehkki sealne pind on suurenenud 2 472 tuh. ha ehk 14,5%, jääb ta siiski 16% võrra maha 1929—33. aastate keskmisest külvipinnast.

Lõunapoolkera maade (Argentiina, Austraalia ja L.-Aafrika) kohta puuduvad kindlad andmed, kuid üksikute teatmete järgi võib arvata, et ka neiski maades ei ole k. a. kevadel külvipinde vähendatud, vaid võimalikum paistab olevat kogumi külvipindade laiendamine.

Rukki kasvupinnad, Vene kaasa arvamata, on suurenenud võrreldes l. a. 4,4%, kuid et Venes on kasvupinnad lanagenud m. a. 24 675 tuhandelt ha-lt 23 681 tuhandele ha-le, siis jääb üldine kasvupind 0,7% võrra mullusest väiksemaks. Euroopa riikides on rukki kasvupind mullusest veidi madalam (—1,3%) 1929—33. a. keskmisest. Üksikutes Euroopa riikides on toimunud võrreldes läinud aastaga järgmised muutused: rukki kasvupindu on suurendanud Hollandi 8,3%, Rumeenia 7,4%, Jugoslaavia 4,4%, Soome ja Leedu 3,6%; vähendanud — Bulgaaria 9,8%, Kreeka 9,4% ja Belgia 3,4%; Saksas ja Poolas on kasvupinnad m. a. tasemel.

Ülemeremaadest Kanadas külvipind on jäänud endiseks, kuid seevastu Ühendriikides analoogiliselt nisule on tegemist tunduva rukki pindala laiendamisega. Nii on käesoleval aastal külvipind 1406 tuh. ha eelmise aasta 784 tuh. ha ja viie aasta keskmise 1256 tuh.

ha vastu. Seega on käesoleva aasta kasvupind suurem möödunud aastast 79,3% ja viie aasta keskmisest 11,9% võrra.

Ungari ja Argentiina, kui tähtsamate rukkist eksportijate maade kohta puuduvad veel külvipindade andmed.

Söödaviilja pindaladest odra pinnad on suurenenud 14,8% ja tõusevad k. a. 17 158 tuh. ha-le. Euroopa tähtsamatest eksportriikidest on odra külvipinda suurendanud Rumeenia 14,0%; Poolas on praegune odra külvipind pea võrdne mullusele. Ühendriikides esineb söödaviiljade juures sama külvipindade laiendamise nähtus kui see oli toiduviljadelgi. Sealset odra külvipinda arvestatakse 4888 tuh. ha-le eelmise aasta 2891 tuh. ha vastu — suurenenud seega 1947 tuh. ha ehk 67,3%.

Kaera üldine külvipindala on suurenenud 11,6% ja tõusnud 32 436 tuh. ha-le möödunud aasta 29 074 tuh. ha vastu (andmed käivad 21 riigi kohta). Euroopa riikides on tegemist väikese tagasiminekuiga, kuna seevastu esineb tunduvam kasvupindade suurenenimine Ühendriikide (28,7%) ja Kanada (4,3%) arvel.

Praeu puuduvad paljudes riikides veel saagi eelhinnangute ametlikud andmed, kuid olevate ametlikult avaldatud andmete ja eraorganisatsioonide poolt toimitud hinnangute järele saame juba käesoleva aasta teraviljatoodangu kohta üsna kindla ülevaate.

Nisutoodang olenevalt külvipindade laiendamisest ja enamuses nisutootjates riikides valitsevast soodsast kasvuoludest tõotab ületada möödunud aasta toodangu.

Nisutoodang P.-Am. Ühendriikides — (milj. bušelites).
Wheat Production in U. S. A. (in Mill. Bush.).

	Talinisu	Suinisu	Kokku
	Winter Wheat	Summer Wheat	Total
1935	458	278	731
1934	405	91	496
1933	350	178	528
1932	478	267	745
1927—31 keskm. — Average	625	254	879

P.-Am. Ühendriikides tõuseb k. a. suinisu-toodang ametlikul hindel 273 milj. bušellile, mis osutub eelmisest aastast kõrgemaks 3 korda ja ületab toodud viie aasta keskmise

7,4% võrra. Nii kõrge suinisutoodang esineb viimase 10 aasta jooksul vaid kaks korda. Talinisutoodang ületab küll eelmise aasta 13%, kuid jääb siiski madalamaks 167 milj. bušelit ehk 27% võrra toodud viie aasta keskmisest. Kogu nisutoodang on ametlikul hindel 731 milj. bušelit eelmise aasta 496 milj. ja keskmise 879 milj. bušeli vastu.

Toodud andmed põhinevad juuli ajal tehtud hinnanguil. Kuid et koristamisaeagne ilmastik osutus ebasoodsaks, millele liituvad omakorda soojade ja niiskete ilmade soodustusel kõrrerooste kahjustused, siis on hilisemad erahinnangud tunduvalt madalamad ametlikust hinnangust ja piirduvad vaid 631 milj. bušeliga, mis on siiski märksa kõrgem (27%) eelmise aasta toodangust.

Kanada nisutoodangu kujunemise kohta puuduvad veel andmed, kuid arvestades kasvupindadega ja viljade seisukorra hinnanguga, võib arvata, et k. a. nisutoodang ületab tunduvalt mulluse (75 milj. kv.) ja tõuseb peagu 1928.—32. a. keskmise tasemeni (112 milj. kv.).

Argentinas kasvuaegne põud on mõjunud nisuarengule väga halvasti. Kasvuaegse põua kahjustustele liitusid koristamisajal suured vihmasajud, mis hävitasid hulga kasvatatud nisu ja mille tõttu lõigatud nisu kipub idanema. Põua ja vihma kahjustuste tõttu langeb Argentiina k. a. nisutoodang äärmiselt madalale ja teeb erahinnangute alusel ca $\frac{2}{3}$ l. a. toodangust, mis oli 68,6 milj. kv. Austraalia nisukasvatust, mis kannatas kasvuperioodi keskpaiku põua all, on kasvu lõpul soodsate ilmade ja kasvuolude tõttu tublisti paranenud ja loodetav nisutoodang arvatavalt tõusvat viie aasta keskmise tasemeni.

Põhja-Aafrika nisukasvatatajates maades langeb k. a. nisutoodang alla mulluse, sest suuremas seelses nisukasvatajas maas, Alžeerias, külvipindade kokkutõmbamise ja ebasoodsate kasvuolude tõttu langeb k. a. saak 24,4%, võrreldes möödunud aastaga. Toodangu tunduva tagasiminekuiga on tegemist samuti Tuneesias, kuna Pr. Märokos ja Egiptuses on loodetav saak pea möödunud aasta kõrgusel.

Võrreldes möödunud aastaga Euroopa import- ja eksportriikides on loota erinevat nisusaaki. Rahvusvahelise põllumajanduse

instituudi arvestusel importriikide nisutoodang kujuneb 5 milj. kv. ehk 1,6% võrra madalamaks möödunud aastast, kuna seevastu eksportriikides ületab see möödunud aasta toodangu 18 milj. kv. ehk 19,5% võrra. Kogu käesoleva aasta Euroopa nisutoodang tõuseb eelhinngute järgi 430 milj. kv.-le, mis on suurem l. a. toodangust 13 milj. kv. ehk 3,1% võrra ja kujuneb kõrgeimaks viimase 7 a. kohta, kui arvata välja 1933. a.

Euroopa nisutoodang (milj. kv.):
European Wheat Production (in Mill. Quint.).

	Importijad riigid <i>Import Countries</i>	Eksportijad riigid <i>Export Countries</i>	Kokku <i>Total</i>
1935 ¹⁾	320	110	430
1934	325	92	417
1933	352	124	476
1932	380	76	456
1931	205	126	331
1930	249	121	370
1929	292	108	400
1924—28 keskm. — <i>Average</i>	253	94	347

Venes k. a. talinisutoodang ületab möödunud aasta 10 milj. kv. võrra ja tõuseb 120 milj. kv.-le, kuid jääb siiski maha 30% võrra 1928.—32. a. keskmisest (168 milj. kv.) toodangust. Suinisutoodangu kohta puuduvad andmed, kuid pidades silmas soodsaid kasvuolusid, tõuseb see tunduvalt üle möödunud aasta, samuti 1928.—32. a. (66 milj. kv.) taseme.

Rukkitoodang soodsate kasvuolude ja pindade laiendamise tõttu kujuneb keskmiseks kuni heaks ja ületab üldiselt möödunud aasta toodangu. P.-Am. Ühendriikides eelhinngute järgi arvestatakse 11,2 milj. kv. saagiga, mis ületab eelmise aasta 7,1 milj. kv. ehk 173% ja 1929.—33. a. keskmise 2,3 milj. kv. ehk 26% võrra. Kanadas on rukki seisukord hinnatud 96% pikemaajalisest keskmisest, milline seis on märksa parem kahest viimast aastast (1934. a. 63% ja 1933. a. 74%).

Euroopas rukkitorgu mõjutavatest riikidest Saksas rukkisaak arvatavalt tõusvat 81 milj. kv. eelmise aasta 76 milj. kv. vastu; Ungaris 6,8 milj. kv. eelmise aasta 6,2 milj. kv. vastu, kuna Poola ja Vene kohta puuduvad andmed. Võttes aluseks kasvuolusid neis-

¹⁾ Elteated.

ki riikides, mis on üldiselt rahuldavad, võib arvestada keskmiste kuni heade saakidega. Nii hinnati Poolas (15. juunil) rukki seisukord 3,5 pallile (5 = väga hea, 4 = hea, 3 = keskmine ja 2 = nõrk) eelmise kuu 3 palli ja möödunud aasta sama aja 2,9 palli vastu.

Söödaviiljade, s. o. odra, kaera ja maisi kohta puuduvad veel saagiandmed, kuid 1. VI tehtud seisukorra hinnangute järgi, mis osutuvad üldiselt üle keskmise ja on märksa paremad möödunud aastal samal ajal tehtud hinnanguist, võib loota k. a. odra- ja kaera toodangut, mis on halvemal juhul möödunud aasta tasemel, kuid tõenäoliselt ületab viimase.

Kokkuvõttes võib märkida, et käesoleval aastal on teravilja all rohkem maad kui 1934. a., ning ligikaudu sama palju, kui oli keskmiselt 1929.—33. a., s. o. ajajärgul, mil teraviljade peamiselt rukki ja nisu, kasvatamine oli eriti suur.

Ühelt poolt viljade rahuldav seisukord ja teiselt poolt suurenenud viljapõllud põhjustavad loota k. a. maailmas suuremat teravilja kogusaaki, kui see oli möödunud aastal.

Maailma teraviljakaubandus on otseses seoses nisutoodanguga. Möödunud aasta nisusaak, mis oli madalam kui aastatarvitus, põhjustas nisutagavarades tunduva tagasimineku, nii et tagavarade seis 1. VI 35 oli viimase 5 a. kohta kõige madalam. Ehkki k. a. on

üksikuis riikides nisusaak kõrgem mullusest, ei aita see muuta veel üldist olukorda. Näit. Prantsuses, kes viimaseil aastail esines nisuturul tähtsa eksportörina, on loodetav nisutoodang sisemisest tarvitusest ca 11—15 milj. kv. võrra madalam, milline vahe tuleb katta vanade tagavarade arvel. Kuid teisalt hakkab Kanada esmakordselt astuma samme oma nisueksporti kohandamiseks maailmaturu hindadele. Kanada, kellele maailma nisuturul kuulub ülekaaluline koht, on seni püüdnud hoida kinni kõrgetest hindadest. Viimaste aastate areng aga näitab, et suured võistlevad maad, nagu Argentiina ja Austraalia, on tunginud endistele Kanada turgudele ja endised sisseveomaad on arendanud oma nisukasvatust, seepärast püüab Kanada, vaatamata abinõudele, endale kindlustada maailmaturgu. Ühendriikides on tänavune lõikus mullusest tunduvalt parem ja Vene osatähtsus tõuseb k. a. nisukaubanduses, vaatamata et sealne omatarvitus suureneb kiire rahvaarvu tõusuga, suuremate tööstuskeskuste loomisega ja üldise ostujõu paranemisega. Nii arvatakse Vene k. a. nisueksport tõusvat 4,3 milj. kv.-le, eelmise aasta 0,4 milj. kv. ja 1932./34. m. a. 7,2 milj. kv. vastu. Seega suureneb k. a. maailma teraviljakaubanduses uuesti pakkumispinge, mis mõjub pidurdavalt möödunud aastal loodetud hindade paranemisele ja mille läbi võivad uuesti tekkida sisemised majanduslikud raskused teravilja, peamiselt nisutootjates maades.

TOOSTUS JA KAUBANDUS

METALLKAUPADE SISSE- JA VÄLJAVEDU 1928—34. A. IMPORTS AND EXPORTS OF METAL GOODS, 1928—34.

Metallkaupad omavad kaubandusliku tähtsuse meie väliskaubanduses peamiselt sisseveos, kuna nende osatähtsus väljaveos on võrdlemisi väike. Metallkaupade osatähtsus üldsisseveos kõigub väärtuselt 4—7% vahel, kuna väljaveos nende osatähtsus ulatub vaid 0,2%-ni.

Tähendatud kaupade sissevedu oli vaatluselolevate aastate jooksul suurim 1928. a. (5,5 milj. kr.) ja väikseim 1932. a. (2,2 milj. kr.). Väliskaubanduse üldise elavnemisega viimastel aastatel näitas ka metallkaupade sissevedu jälle tõusu — 2,2 milj. kr.-lt 1932. a. 3,3 milj. kr.-le 1934. a. — seega metallkau-

pade sissevedu suurenes 1,1 milj. kr. ehk 50% võrra — s. o. võrdsest üldsisseveo suurenemisele.

Metallkaupade väljavedu oli väiksem 1931. a. (51 tuh. kr.), kuid siit peale kasvas nende väljavedu järjekindlalt, ulatudes 1934. a. 115 tuh. kr.-le. Seega suurenes tähendatud kaupade väljavedu viimase kolme aasta jooksul enam kui 2-kordseks.

Sisseveetud metallkaupade rühm koosneb mitmesugustest kaupadest. Olulisemate hulka kuuluvad: raud- ja terastorud ning nende liited, poldid, mutrid, kruvid, traatnaelad, needid, traatköied ja -trossid, traatkangad, õmblus-, kudumis- jne. nõelad, noakaup, lukud, plekknõud, labidad, kirved, käsisaed, viilid, rasplid, kluped ja muud vindi lõikamisevahendid ning mitmesugused muud käsitööriistad.

Jälgides üksikute kaupade sisseveo liikumist aastate järgi leiame, et enamik olulisemaid kaupu näitas kasvu, kuna väiksem osa kahanes. Nii kasvas õmblus-, kudumis- jne. nõelte, trükitähtede, mitmesuguste käsitööriistade, noakauba, raud- ja terastraatkoite ja -trosside ning raud- ja terastorude ning nende liidete sissevedu, kuna lukkude, kruvide, poltide, needide ja naelte ning plekknõude sissevedu kahanes; okastraadi sissevedu jäi alates 1933. a. hoopis ära. Ülalähendatud olulisemaid muutusi sisseveetud metallkaupade koostises tuleb panna peamiselt meie oma vastava tööstusharu arengu arvele. Kuigi meie oma metallitööstus pole võimeline rahuldama kõiki siseturu nõudeid, asendab ta

mitmel alal välismaa kaupu hea eduga. Nii näiteks tõrjus kodumaa okastraat välismaa kauba meie turult lõplikult välja 1933. a-st peale. Hea eduga võistleb samuti alumiiniumist nõude ja muude kõõgitarvete tööstus välismaa vastavate tööstussaadustega ja seda mitte ükski kodumaal, vaid ka välisurgudel.

Üle poole kogu sisseveetud metallkaupadest ostime Saksast, ühe veerandi Britist ja Rootsist, kuna ülejäänud riikide osatähtsus on võrdlemisi väike.

Olulisematest väljaveetud metallkaupadest oleks nimetamisväärsed: malm- ja raudradiaatorid, plekknõud, käsitööriistad ja viimase aastal alumiiniumist lusikad. Suurenenud on malm- ja raudradiaatorite ning alumiiniumist lusikate väljavedu, kuna plekknõude ja käsitööriistade väljavedu kahanes.

Suurem osa välisurgudele müüdud metallkaupadest suundus Lähti ja Leetu, kuna väiksem osa turustati Poolas, Soomes, Britis, Saksas, Rootsist, Austrias ja Taanis.

Metallkaupade sisse- ja väljavedu 1928—1934. a.
Imports and Exports of Metal Goods, 1928—34.

	Sissevedu Imports		Väljavedu Exports		Metallkaupade osatähtsus (väärtuse järgi) üldsisse- ja väljaveos. — <i>Relative Importance of Metal Goods (by Value) of Total Imports and Exports.</i>	
	tn.	1000 kr.	tn.	1000 kr.	% sisseveost % of Imports	% väljaveost % of Exports
1934	2 779	3 261	276	115	5,0	0,2
1933	2 580	2 680	256	101	6,0	0,2
1932	2 912	2 193	125	53	5,0	0,1
1931	4 879	3 457	148	61	5,7	0,1
1930	6 027	4 716	136	65	4,8	0,0
1929	7 007	4 980	173	97	4,0	0,1
1928	7 360	5 476	283	107	4,2	0,2

LÜHIUUDISED. — SUNDRY INFORMATION.

• Tallinnas asuval a/s. Franz Krulli vabrikul on kavatsus tuleval aastal senisest märksa suuremal määral hakata valmistama põllutööriistu ja -masinaid. Põllupidajate ostujõu tõusuga on ka nende nõudmised põllutööriistade järele tubliski kasvanud. Nii käesoleval aastal sai vabrik eeltellimisi 400 loorehale. Töökava kohaselt valmistati aga koguni 600 looreha, mis turustati terves ulatuses. Kuna nende järele aga nõudmine püsis, siis on vabrik otsustanud valmistada veel 100 looreha, mis valmivad juba lähemal ajal ja lastakse müügile hiljemalt augusti keskel.

Praegu on koostamisel tuleva aasta hooaja müügiks tarvisminevate põllutööriistade ja -masinate valmistamise kava. Valmistamisele tahetakse võtta kõik võimalikud artiklid ja märksa suuremal arvul kui seni. Et ka tulevikus soodsalt rahuldada kohalikke nõudmisi ja ratsionaliseerida töötamist, on vabriku juhatus otsustanud ehitada erihoone, kus valmistatakse ainult põllutööriistu.

• Oma toodangu mitmekesistamise ja soodsamate eksportvõimaluste soetamise sihiga „Estonia eksporttööstus“ kavatsesid ehitada moodsa vorstivabriku, kus tehakse

ekspordiks vorste, mille turustamiseks mitmel maal väljavaateid olemas.

● Tartu kammivabrik „Estico“ Tartus, mis seni suurel määral töötas ekspordiks ja turustas oma saadusi paljudes Lääne-Euroopa riikides, on asunud uute moodsate vabrikuhoonete ehitamisele. Seni asus vabrik väga kitsastes ruumides. Kuna eriti tseluloidi töötlemine on tulehädakohtlik ja sel alal täita tulevad hiljuti väljaantud Tseluloidi tarvitamisel ja laos hoidmisel tööstuslikes käitistes õnnetuste vältimise määruse nõuded ning praegused ruumid seda ei võimalda, siis vabriku omanik M. Reich on Tartus, Teguri tän., leidnud sobiva krundi, kus uue vabriku jaoks

püstitatakse täiesti moodsad telliskivist hooned kõigiti nõuetekohase siseseaduga. Tseluloidi töötlemiseks on määratud ühekordne hoone, mille pikkus 57 m. ja laius 10 m. ning seinad peamiselt klaasist. Selles hoones leiab tööd kuni 60 inimest. Teine kahekordne hoone on määratud kunstsarve töötlemiseks. See hoone on 61,3 m. pikk ja 10 m. lai. Alummisele korrale tulevad tööliste söögisaal, puhveti-, riietus-, pesemise- ja teised ruumid, kuna hoone teine kord on määratud tööstuse jaoks. Töötamine mõlemas hoones toimub suurtes saalides, kus käitise kontrolli jaoks on ehitatud klaasist eriruumid.

Hooneid võib ka Lääne-Euroopa mõõdu-puu järgi nimetada moodsateks.

LAEVANDUS

TALLINNA SADAM 3.—10. AUG. 1935. — TALLINN HARBOUR.

Möödunud nädalal tuli Tallinna sadamasse välissõidust 19 liinilaeva ja 15 tramp-laeva. Kõige enam tuli laevu Soomest, nimelt 8 liinilaeva ja 4 tramp-laeva. Liinilaevad tõid peamiselt reisijaid — kokku 492 isikut, kaupa tõid liinilaevad 137 tn; tramp-laevad tulid Soomest tühjalt. Peale Soome oli elavam laevade liikumine Saksast, sealt tuli 5 liinilaeva ja 3 tramp-laeva. Liinilaevad tõid Saksast 822 tn segakaupa ja 83 reisijat; kolmest tramp-laevast tõi 1 ainult ehituskive 125 tn, teised tulid tühjalt. Rootsist tuli 3 liinilaeva ja 1 tramp-laev, viimane tuli tühjalt, kuna liinilaevad tõid 152 tn segakaupa ja 299 reisijat. Inglisest tuli 2 liinilaeva ja 2 tramp-laeva, liinilaevadest tõi melle ainult 1 laev 290 tn segakaupa ja 1 reisija, ka tramp-laevadest tõi ainult 1 laev 700 tn subkrut ja 7 reisijat ning teine tuli tühjalt. Taanist tuli 4 tramp-laeva, kaks meist tühjalt, 1 laev tõi 160 tn masinaõli ja 1 laev tuli 589 huvireisijaga. Peale nimetatud riikide tuli veel 1 liinilaev Poolast 181 tn segakaubaga ja 1 tramp-laev Belgiast 217 tn segakaubaga.

Välja läks möödunud nädalal 20 liinilaeva ja samapalju tramp-laevu. Liinilaevad läksid peamiselt Soome. Nimelt läks 9 liinilaeva Soome, viies meilt 622 reisijat ja 403 tn segakaupa. Tramp-laevu läks meilt Soome arvult 5, viies 660 tn nisu ja 34 tn vanarauda. Saksa läks 5 liinilaeva segakauba ja 150 reisijaga ja 1 tramp-laev laaditult. Rootsi läks 3 liinilaeva 255 reisijaga ja 105 tn segakaubaga ning 4 tramp-laeva, milledest 2 läks tühjalt, teised kaks viisid vanarauda ja metsamaterjali. Inglisse läks 2 liinilaeva segakauba, metsamaterjali ja 22 reisijaga ja 2 tramp-laeva metsamaterjaliga. Poola läks 1 liinilaev 89 tn segakaubaga ja 2 tramp-laeva, milledest 1 laev viis 343 tn vanarauda ja teine väljus tühjalt. Leetu läks 2 tramp-laeva, 1 tühjalt, teine 351 tn põlevkiviõliga. Prantsusse läks 2 tramp-laeva tseluloosi ja metsamaterjaliga. P.-Am. Ühendriigesse läks 1 laev tseluloosiga ja laev huvireisijatega väljus Leningradi. Peale välissõidu oli ka rannasõit möödunud nädalal võrdlemisi elav.

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÕITURG — BUTTER MARKET.

Möödunud nädalal oli võituru seisukord üldiselt rahulik, misjuures võihindade liikumises erilisi muutusi ei olnud. Eesti võihinnaaks noteeriti Manchesteris 92—94 š cwt, s. o. võrdne eelmise nädala hinnale. Londonis noteeriti Eesti võihinnaks 92 š cwt. Kuna talve- kui ka kevadkuudel on Põhja-Inglišes võihind vähe kõrgem, on käesoleval ajal eksportöride andmeil tegelikult saadav võihind Londonis kõrgem kui Manchesteris. Kuna meil Inglisse veetavast võist läheb osa Londoni turule ja teine osa Manchesteri turule, arvestati Inglišest saadavaks keskmiseks hinnaks 120 snt. kg. Saksast saadav hind vahutas jäi endiseks, s. o. 1 Rmk. kg., kuid Saksa rahavääringu nõrgenemise tõttu saime fob Tallinna 137,5 snt kg eelmise nädala 138,5 snt vastu. Vastavalt võihindade ja väljaveetud võikoguste kujunemisele üksikute turgude järgi noteeriti meie eksportvõi hinnaks 118 snt kg.

Võitootmine Euroopa karjamajanduslikes maades on senini väiksem kui möödunud aastal. Soolade ilmade tõttu on piimatavitus suurem kui ka söötmisolu, eriti Lääne-Euroopas, halvemad. Selle tagajärjel näeme ka või väljaveos vähenemist. Nii vähenes või väljavedu Taanist juulis 6% võrra, võrreldes möödunud aasta sama ajaga. Seejuures või väljavedu Taanist Inglisse näitas langust juulis 9%, kuna Saksa suurenes 17% võrra. Käesoleva aasta seitsme kuu vältel on või väljavedu Taanist vähenenud enam, s. o. 11% võrra. Kogu väljaveost läks Saksa 53% enam ja Inglisse 16% vähem kui möödunud aastal samal ajal.

Ka ookeanitagustest maadest või sissevedu Inglisse juulis vähenes. Nii veeti Uus-Meremaalt ja Austraaliast võid juulis Inglišesse 531 600 kasti, võrreldes juuni 591 200 kasti ja möödunud aasta juuli 667 000 kasti vastu. Augustis on loodetav või sissevedu nimetatud maadest Inglisse 413 000 kasti 1934. a. sama kuu tegeliku sisseveo 469 600 kasti vastu. Sellest nähtub, et või pakkumine ookeanitagustest maadest hakkab vähenema.

Või sisseveo vähenemisega Inglisse on võihinnad kõvenenud üle möödunud aasta tase-me. Nii noteeriti kuu keskmiselt Londonis:

	Juunis (š cwt)			Juulis (š cwt)		
	1934	1935	+%/*	1934	1935	+%/*
Uus-Meremaa . . .	78/—	87/3	+12	75/3	90/6	+20
Austraalia . . .	74/—	84/9	+15	69/3	87/9	+27
Taani	86/—	101	+17	88/6	102/6	+16

Toodud andmeist nähtub, et käesoleva aasta juulis olid võihinnad Londonis tunduvalt kõrgemad kui möödunud aastal samal kuul.

Siseturul maksus või snt kg.: Tallinnas — meiereivõi (lauavõi) 135 snt, taluvõi 110—120 snt, Tartus — meiereivõi 120—138 snt, taluvõi 105—113 snt, Rakveres — meiereivõi 135 snt, taluvõi 100 snt, Valgas — meiereivõi 120 snt (II s.) ja taluvõi 113 snt ja Viljandis — 125 snt kg.

Möödunud nädalal väljaveetud võikogusest läks Saksa 2027 tünni ja Inglisse 4031,5 tünni.

PÕLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU. EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalal:		1935. a. 1. I kuni 11. VIII	1934. a. 1. I kuni 12. VIII	1933. a. 1. I kuni 13. VIII
	5./VII— 11./VIII 1935	29./VII— 4./VIII 1935			
VOI (tonni)					
<i>Butter (tons)</i>	205,4	806,4	0170,1	0051,1	5405,8
Sellest:					
Saksa . . .	45,5	111,0	2116,8	1699,3	2166,4
Inglišesse . .	249,1	195,3	3705,5	4203,3	2789,7
Belgiasse . .	—	—	39,7	12,1	160,4
Soome	—	—	—	2,1	20,2
MUNAD					
(tuh. tk.) — <i>Eggs (1000)</i>	1260	1190	27063	19554	8844
Sellest:					
Inglišesse . .	445	873	22851	13646	4976
Saksa	634	323	4638	3420	49
PEEKON					
(tonni) — <i>Bacon (tons)</i>	—	40,4	1320,7	1609,8	1813,3
LINA (tonni)					
<i>Flax (tons)</i>	—	26,5	4043,7	2783,7	2458,5
Sellest:					
Inglišesse . .	—	20,3	2680,1	2008,7	1553,7
Belgiasse . .	—	—	70,3	121,6	679,7
Soome	—	—	134,0	99,1	62,9
Saksa	—	5,7	346,7	442,9	11,4
Prantsusse . .	—	—	10,3	60,5	50,2

*) Muutus %-des eelmise aastaga võrreldes.

PEEKONITURG — BACON MARKET.

Peekoniturg püsib endiselt kindlana. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering püsib viies nädal 84 š tsentner. Kuid peekonsigade noteering, mis neli nädalat püsis muutumatult, tõusis 5 snt võrra kg-lt. Seda võimaldas suurem väljaveokvoote Inglisse, kuna müüd saadetakse sinna 1050 siga nädalas 580 sea vastu juulis.

Möödunud nädalal tapeti eksporttapamajades 1787 siga 2001 sea vastu eelmisel nädalal; neist on peekonkaalulisi 1583 siga 1730 sea vastu eelmisel nädalal. Nädalatoodangust läks Inglisse 66%. See võimaldas hinnatõusu, kuna välis- ja siseturul hinnad jäid endiseks.

Käesoleval nädalal maksavad eksporttapamajad peekonsigade eest järgmisi hindu:

	I sort	II sort	III sort	IV sort
60 — 72 kg	70	65	59	Siseturu
55,5—59 5 "	65	61	55	hinnad.
72,5—75 "	65	61	55	
75,5—80 "	61	57	54	

N.-Venesse saadeti möödunud nädalal 413 nuumatud elussiga. Kogusummas on täiendava lepingu järgi antud üle 1519 siga. Seega on täiendav leping 130 000 kr-le täidetud. Endise lepingu alusel on venelased nõustunud ostma veel 50 000 kr. eest pekisigu, mis vastab ligikaudu 500 seale.

See täidetakse käesoleva nädala jooksul.

Käesoleval aastal N.-Vene on ostnud Eestist nuumatud elussigu kogusummas Kr. 650 000 eest ehk ca 9300 siga.

TAPALOOMADE- JA LIHATURG — CATTLE AND MEAT MARKET.

Tallinna turul on veiselihahinnad kauemat aega püsinud ühel tasemel. Nii maksub pulililiha 25—35 snt kg, lehma- ja mulikalaha 17—40 snt kg, vastavalt headusele. Eluskaalu alusel tuleks maal nuumveiste hind 22—25 snt, keskmise väärtusega 19—22 snt, ja lahjadest 15—18 snt kg. On loota veiselihahinnade püsimist.

On püsinud ka vasikalihahinnad. Nuumvasikad maksuvad 43—55 snt, keskmised 33—40 snt ja lahjad 27—32 snt kg. Eluskaalu alusel tuleks nuumvasikate hind 35—40 snt, keskmistest 25—30 snt ja lahjadest alla 25 snt kg. Hinnad püsivad.

Siseturul on lambaliha järgi nõudmine rahuldav, seepärast ka rohkenevale pakkumisele vaatamata lambalihahinnad püsivad 26—

47 snt kg vastavalt headusele. Eksportlamaste lihahinnaks tapakaalu alusel noteeriti 70—75 snt ja eluskaalu hinnaks franko saatejaam 27—32 snt kg. Siseturulammaste hinnad alla viimast. Hinnad püsivad.

Sealihahinnad nõrgenesid. Nii maksusid noored sead 39—43 snt, lihasead 37—41 snt ja rasvasead 36—40 snt kg. Eluskaalu alusel tuleks sigade hind maal keskmiselt 30—32 snt kg. Hinnad eeloleva nädala kohta selguseta.

Lihahinnad teiste linnade turgudel (snt kg).

	Sealiha	Veiseliha	Vasikalaha	Lambaliha
Tartu	38—43	18—30	18—30	30—40
Viljandi	38—43	30—35	28—33	33—40
Valga	38—42	30—40	15—25	30—40
Rakvere	38—43	25—42	20—35	33—43
Narva	40—46	38—45	35—40	45—60

KANAMUNATURG — EGG MARKET.

Kanamunaturul on seisukord üldiselt kindel. Pakkumine võrreldes nõudmisega on tagasihoidlik, mistõttu hinnad püsivad soodsad ning kõvenevad tõenäoliselt ka lähematel nädalatel.

Meie eksportmunadele noteeriti endine hind 60 snt kg franko kogumispunkt. Seega maksavad eksportõrid:

50 gr raskustest munadest 30 snt kümme	
55 " " " 33 " "	
60 " " " 36 " "	

Siseturumunad noteeriti alla 50 gr rasked 26 snt kümme ja üle 50 gr — 30 snt kümme. Väikemüügil aga maksusid kanamunad möödunud nädalal snt paar: Tallinnas 7—9 snt, Tartus 7—9 snt, Viljandis 8 snt, Valgas 7—8 snt, Rakveres 7—8 snt ja Narvas 8 snt.

Käesoleva aasta juulis veeti meilt mune välja 6 077 160 tk, möödunud aasta sama kuu 4 748 400 tk. vastu. Seega suurenes kanamu-

nade eksport juulis 22% võrra. Käesoleva aasta esimese seitsme kuu vältel ulatub mu-naekspord 26 318 000 tk-le, 1934. a. 18 540 000 tk ja 1933. a. sama aja 8 181 000 tk vastu. Kanamunade väljavedu on suurenenud käesoleval aastal eelmisega võrreldes 42% ja

1933. a. 222% võrra. Kuna eelmistel aastatel oli meie tähtsamaks kanamunade turuks Saksa, on seda kahel viimasel aastal Inglise. Nii veeti näit. käesoleva aasta 7 kuu jooksul meilt mune Inglise 4 643 640 tk ja Saksa 1 354 320 tk.

AEDVILJATURG — VEGETABLE MARKET.

Marjaturul püsib ikka veel vaarikas pea müügiartiklina. Vaarikasaak kujunes sel aastal paremaks, kui eelmistel aastatel ja seepärast langesid ka hinnad madalamale eelmistest aastatest. Möödunud nädala lõpul oli raske müüa vaarikaid 15 snt liiter. Oli juhte, kus neid müüdi 10 snt l. Käesoleva nädala alul kerkisid vaarikahinnad vähe, kuna möödunud nädala madala hinna tõttu neid toodi vähem turule. Teiste marjade hinnad püsisid ühtlasel tasemel. Punastsõstart müüdi 7—10 snt l., mustasõstart 25 snt l., tikkreid 10—20 snt ja mustikaid 15 snt liiter.

Võrdlemisi heas hinnas püsisid kirsid. Neid müüdi 35—85 snt l. Ka kirsisaak on käesoleval aastal väikene.

Köögiviljaturul oli kurk pea müügiartikliks. Neid müüdi 1—1½ snt tükk sajavisi

ostes. Üksikmüügihinnad kõikusid aga 1—2 snt vahel tükk. Petseris maksti 70 snt — 1 kr. sada. Petserimaalt tuleb sel aastal võrdlemisi vähe kurke müügile. Paljudes kohtades äpardus kurgisaak käesoleva suve ilmas-tiku tõttu ja seepärast võib arvata, et kurgihind jääb püsima vist samale tasemele, kus ta on praegu. Tomateid müüdi endiselt 80 snt — 1 kr. kg, lillkapsaid keskmisi 10—15 snt pea, küüslauku 2—3 snt tk, porgandeid 3—5 snt kimp ja kaalikaid 4—5 snt tk. Hernekaunu müüdi samuti endise hinnaga — 12—15 snt l. Uudisartiklina ilmuvad turule õunad, millede hind oli võrdlemisi kallis. Neid müüdi 25 snt l. Loodetavasti langeb varsti õunte turuhind, kuna õunasaak sel aastal kujuneb täiesti rahuldavaks.

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

LÄTI UUS PÖLLUMAJANDUSSAADUSTETURU KORRALDAMISKAVA. NEW SCHEME FOR MARKETING AGRICULTURAL PRODUCTS IN LATVIA.

Läti põllutööminister pidas hiljuti kõnesoleva küsimuse üle raadiokõne. 1. skp. on see avaldatud Läti põllutöökoja billettäanis.

Või turustamise suhtes kõigepealt uue korralduskava kohaselt kavatsetakse, alates k. a. 1. septembrist, muuta tunduvalt praegu kehtivat korda. Kava kohaselt kaotatakse otsene juurdemaks võile ja kindlustatakse eri aastaaegadele erinevad võihinna normid vastavalt tootmiskuludele üksikul aastaaegadel. Kõrgemaks 1 kg või hinnaks on nähtud ette talvekuudel (detsembris, jaanuaris, veebruaris ja märtsis) Ls. 2.—, madalamaks hinnaks suvekuudel (juunis, juulis ja augustis) Ls. 1.60 ning nende vahepealseks normiks kevad- ja sügiskuudel (aprillis, mais,

septembris ja oktoobris) Ls. 1.75. Hinnad määratakse ette selleks, et põllumees juba aasta alul võiks arvestada enam-vähem kindlalt võist saadava sissetulekuga. Teisest küljest, määrates senise kogu aasta vältel kehtiva ühtlase võihinna asemele üksikute aastaaegade järgi erinevad võihinna normid, Läti valitsus tahab vähendada või toodangu seoonsust, s. o. ergutada võitoodangu tõusu talve- ning hilissügise ja varakevade kuul. Põimatalitustelt hakkab nende kindlate hindade järgi ostma võid üles „Latvijas Centrālais Sviesta Eksports”, kellel on ainuõigus või väljaveoks. Mahaarvamisi või eest saadavatest summadest mitmesuguste riigile võlgnevate summade katteks, nagu see oli senini,

ei ole edaspidi nähtud ette. Et hinna suhtes rohkem kohaneda turunõuetele, valitsus leiab tarviliku olevat, et võitootjad püüaksid sööta karja oma majapidamises toodetud söötadega. Ühenduses sellega osa põlde tuleb võtta juure haljassööda alla. Samuti tuleb suurendada herne, viiki, oa ja pehuski külvipindu.

Teravilja suhtes jääb püsima praegu kehtiv süsteem, s. o. valitsus lubab kindlate hindadega osta üles põllumeestelt nisu, rukki ja odra ülejäägid. Rukki ja odra kokkuostu hinnad on jäetud endisteks, kuid nisuhind on nähtud ette madalam, võttes arvesse madalaid nisuhindu maailmaturul. 1. sorti kuivatatud nisu eest on otsustatud maksta Ls. 20,40 (1. a. Ls. 24.—), rukki eest Ls. 19,20 ning odra eest Ls. 15—16.— pro kvintal. Need on teravilja hindade põhinormid. Kuid ka teravilja eest on kavatsus erinevaid aastaaegadel maksta erinevat hinda. Madalaimaid hindu, s. o. Ls. 6.— võrra alla põhinormi pro 1 tonn, on kavatsus maksta alates 16. augustist kuni 30. novembrini. Igal järgmisel kuul on nähtud ette pro 1 tonn Ls. 1.— võrra kõrgem hind. Maist peale maksetakse juba põhinormi järgi. Väljaveoks kokkuostetava teravilja eest, mis teeb umbes 50% kogu kokkuostetavast teraviljast, on kavatsus maksta 20% võrra madalamat hinda.

Lihaturu korraldamiseks seni oli kindlustatud vaid väljaveoks määratud peekonja pekisigade hind. Sealjuures kindla hinna järgi maksti vaid nendele põllumeestele, kes eksportsigade müügiks olid saanud vastava loa (kaardi). Uue põllumajandus-saadusteturu korraldamiskava kohaselt on nähtud ette kõigi loomapidamissaadusteturu korraldamine. Põllutööstusteeriumi korraldusel a.-s. „Bekona Eksports“ poolt kokkuostetavate lihloomade eest makstakse kindlat hinda, loomade eest aga peale selle normi makstakse vabal kokkuleppel. Sel teel loodetakse tõsta hindu siseturul. Et reguleerida sigade müüki, jääb praegune kaardisüsteem kehtima ka edaspidi. Kavatsusel on ühtlasi kaotada spekulatsioon nende kaartidega. On kavatsus tõsta liha ja lihasaaduste, nimelt lambaliha, searasva ja lihakonservide väljavedu.

Lina ja kanepi kokkuostu hindade suhtes jäävad kava kohaselt kehtima endised

normid. Toodangu tõstmiseks on kavatsus kõrgemate saakide eest maksta eri preemiat.

Seemnevilja kokkuostu ja väljavedu on kavatsus teostada samadel alustel, nagu või alal. On kavatsusel asutada eri organisatsioon, kellele seemnevilja kokkuostuks ja väljaveoks antakse ainuõigus. Valitsusel on kavatsus kaotada väljaveo preemiad ja panna kehtima kindlad seemnevilja kokkuostu hinnad.

Valitsusel on kavatsus soodustada ka amunade kokkuostu ja turustamist välis-turgudel. Kava kohaselt piimatalitused organiseerivad munade kokkuostu punktide võrgu. Väljamaks munade eest on nähtud ette sularahas.

Põllutööstusteeriumi korraldusel a.-s. „Bekona Eksports“ hakkab teostama ka tapetud kodulindude kokkuostu ja nende väljavedu. Kodulindude tapmise ja standardimise kohta on juba ennem antud vastavad määrused.

Lambakasvatuse soodustamiseks valitsusel on kavatsus hakata varustama tekstiilvabrikuid kodumaise villaga.

Lähemas tulevikus on nähtud ette samuti nahakaubanduse korraldamine valitsuse poolt. Kava kohaselt loomanahku hakkab ostma kokku ja müüma edasi kohalikkudele nahavabrikutele a.-s. „Bekona Eksports“.

Peale selle Läti kavatseb organiseerida kartuli väljavedu. Seemne- ja söögikartuli väljaveoks tuleb arendada vastavaid kartuli sorte. Et soodustada kartuli väljavedu, kavatsetakse kindlustada ka kartuli kokkuostu hinnad. Piiritusevabrikud hakkavad kava kohaselt maksma kartuli eest senisest vähe madalamat hinda.

Põllutööstusteeriumis on kaalutlusele ühtlasi juustutoodangu tõstmise ja juustu turustamise küsimus.

Peale selle Läti põllutöökoja büllötään mainib, et valitsus maksab põllumeestele kindlat hinda suhkruvabrikutele üleantud suhkrupeetide eest, on korraldanud kalaturgu (riigile kuuluvad 5 veoautot veavad laiali merekala kogu Lätis) ja et valitsus suhtub heatahtlikult tubaka, arstirohu-taimede, õlitaimede ning aiavilja- ja heinaseemne kasvatusele.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

SAKSA. Kaupade sisseveokorraldus Saksas. — *Regulation of Imports in Germany.*

Saksas kehtis seni kord, et Saksa sisseveetud kaupade eest võidi maksta välismaile vaid omades sellekohase deviisiloo. Kaupade sissevedu aga oli võimalik ka ilma selle kauba eest maksmiseks vajaliku deviisilooata. Seda võimalust kasutati ohtrasti ning Saksa toodi suurel hulgal kaupu, millede eest deviisilubade korraldus ei võimalda maksta.

Kuna Saksa valitsus ei soovi säärase kaubavõla suurenemist, siis on nüüd pandud kehtima kord, et teatud kaupu lastakse vedada sisse ainult neil, kel on juba olemas selle kauba eest maksmiseks vajalik deviisiluba. Säärasteks kaupadeks on praegu: klaaskaupu-, masina-osad, mitmesugused masinad, sõiduriistad ning elektrotehnilised tooted.

Saksa turismileppe Taaniga. — *German-Danish Tourist Agreement.*

Saksa ja Taani vahel sõlmitud sellekohase leppe järele Saksa turistid, kes sõidavad Taani, võivad võtta kaasa reisitšেকে kuni Rmk. 500.— suuruses isiku kohta kuus (kuid mitte üle 3 kuu vältel kalendriaastas) seni lubatud mõne marga asemel. Tšեkid vahetatakse Taani pankades sarnaselt, et turist

saab Rmk. 300.— kohe saabumisel ja selle järele Rmk. 200.— iga nädala kohta. Selle leppe puhul teatas Taani valuutatsentraal, et Taani importörid võivad saada lisalube Saksa kaupade sisseveoks, ning et need kaubad tulevad importida Taani ühe kuu jooksul loasaamisest arvates.

SVEITS.

Söögikartulite sissevedu Šveitsi. — *Imports of Potatoes for Food into Switzerland.*

Läiduvallitsuse määrusega 10. VII. 1935, mis jõustus 21. juulil, on kõvendatud söögikartulite sissevedu kitsendavaid eeskirju.

Läinud aasta juulis pandi kehtima kord, mille järgi söögikartulite sissevedu võis sündida ainult alkoholi-režii lubade põhjal, milleliste väljaandmist võis siduda Šveitsi kartulite proportsionaalsete ostudega ja nende

eest määratud hinna maksimisega. Nüüd on eeltähendatud kahele nõudmisele tulnud juure kolmas, mille järgi loasaamist söögikartulite sisseveoks võimaldatakse vaid firmadele, kes neid importinud juba 1933. a.

Sisseveotoll söögikartulitele on endiselt fr. 2.— + fr. 4.— lisatolli 100 kg. kohta.

UNGARI.

Ungari või toodang ja väljavedu. — *Production and Exports of Butter in Hungary.*

Brüsseli maailmanäitusel korraldatud võikvaliteedi võistlusel Ungari või kvaliteet on tunnustatud kõrgema auhinna vääriliseks, missugune asjaolu on võid importijates maa-des äratanud tähelepanu. Ungari või, mida veel aastat viis-kuus tagasi välisturgudel ei tuntud, on hakanud endale viimastel aasta-

tel otsima teed maailmaturgudele. Nii maksetakse Ungari või eest Saksas, kes on Ungari või suurim ostja, nelil punktil sisemaa hindadest kõrgemat hinda ning Inglise turul võistleb Ungari või Balti ja Uus-Meremaa võiga.

Ungari hakkas võid vedama välja alles

1929. a. ning väljavedu kujunes (perioodidel 1. VII. — 30. VI.) järgmiselt: 1929./30. a. 879 tn., 1930./31. a. 1031 tn., 1931./32. a. 2060 tn., 1932./33. a. 2598 tn., 1933./34. a. 2932 tn.

1934. a. esimesel poolel eksportis Ungari võid 1686 tn. ning 1935. a. samal ajal 1070 tn. Käesoleva aasta esimesel poolel on Ungari või väljavedu võrreldes läinud aasta sama ajavahemikuga küll langenud, kuid see langus oli tingitud läinud aasta halvast lõikusest, mis mõjutas tunduvalt kogu põllumajandustoodangut.

1933. a. hinnati lehmade arvu Ungaris 906 127-le. 68% lehmade koguarvust kuulus väikepõllupidajatele. Üldine piimatoodang tõusis 1,7 miljardile liitritele aastas, millest 12,19% tarvitati vasikate toitmiseks, 8,5% pealinna varustamiseks piimaga, 64,92

% tarvitati provintsis ja maal ning 14,39% töötleti juustuks ja võiks (65 milj. lt. juustuvalmistamiseks ja 173 milj. lt. võivalmistamiseks).

Ungaris on või maksimaalne veesisalduseprotsent määratud kindlaks 14,5% ja mitterasvainesisaldus ei tohi tõusta üle 1,5%.

Või väljaveokontrolljaamale allus 36 võitalitust, missugused olid ainuüksi õigustatud vedama võid välja.

Nagu öeldud, peavad Ungaris lehmaenamuses väikepõllupidajad ning Ungari valitsusel on kavatsusel teostada täiendavat maa-reformi väikepõllupidajate seisukorra parandamiseks. Samuti kavatakse parandada transpordiolusid. Need tegurid arvatavasti ei jää mõjuta Ungari võitoodangu suurenemisele tulevikus.

PALESTIINA.

Palestiina majandus. — *Economic Conditions in Palestine.*

Möödunud aasta osutus Palestiinale soodsaks, kuna hoogsalt arenesid põllumajandus, tööstus ja ehitustegevus. Kiire rahvaarvu tõusu tõttu ei suuda Palestiina oma tööstus ja põllumajandus rahuldada järjest kasvavat nõudmist ning seepärast ei ole Palestiinas praegu mõeldav sisseveo piiramine säärasel viisil, nagu seda teostatakse mujal. Eesti võiks eksportida Palestiinasse kalatooteid, võid ja juustu. Nende kaupade import näitab järjest suurenemistendentsi. Nii loodi Palestiinasse võid 1934. a. esimesel poolel juba sama palju kui kogu 1933. aastal. Šokolaadi ning kondiitritoodete import on ikkagi veel võrdlemisi suur, kuigi vastavad kohalikud ettevõtted on juba õige arenenud. Kartulite sissevedu hinnati 1932./33. a. £. P. 45 000; 1934. a. see suurenes veelgi. Valitsus soodustab kartulikasvatamise katseid, et sel teel piirata sissevedu.

Peagu ainsaks eksportkaubaks on apelsinid. 1934./35. a. tõusis apelsinide väljavedu 7,3 milj. kastini.

Immigratsioon põhjustas tööstuse haruldaselt elava arengu. Viimaste aastate kogemused näitavad, et Palestiinas on võimalik

valmistada väga mitmesuguseid kaupu, asendades nende importi masinate ning toorainete impordiga.

Toorainetest imporditakse peamiselt nisu, ehituspuid, õliseemneid ja taimeõli. Tähtsusetta pole ka asfaldi ning bituumeni, mõõbli-puu ning töötlemata tubaka import. Riidetööstus impordib valmiskangaid, metallitööstus — poolvalmistooteid, triiki- ja paberitööstus — paberit. Eestit võiks eriti huvitada vineeri, tsemendi, apelsinikastilaudade import, kuid Rumeenia ja Poola valitsevad praegu täiel määral nende kaupade turgu Palestiinas. Apelsinikastide valmistamine sünnib osalt ka juba kohapealsetes töökodades. Kohaliku vineeritööstuse areng on pidurdatud Ida- ja Kesk-Euroopa vineeri madalate hindade tõttu. Seevastu areneb mööblitööstus hoogsalt. Suured tsemenditööstusettevõtted on ehitamisel. Praegu oma maa tootmisoon ei jõua rahuldada kohalikku nõudmist, kuna ehitustegevus on elav. Eriti just tsemendi imporditakse võrdlemisi suurtes kogustes. Märkida tuleb, et järjest suureneb ka konservitud kala import. Nimetamisväärselt eksporditakse tööstustoodetest

sukki, riideid, kunsthambaid ning viimasel ajal veel seepi, söögiõli, puuviljamahla jne.

Pärast aastasadu kestnud hävingut ning täielikku laostumist Palestiina muutub nüüd produtseerivaks maaks. See teostub hoogsa sisseveo abil, mille tõttu väliskaubandus on tugevasti passiivne. Passiivset väliskaubanduse bilanssi tasakaalustatakse kapitali impordi, turismi ning annetustega rahvuslikele, usulisle ning häätegevaile asutisile. 1931. a. peale näitab sissevedu järjest suurenemist (arvud milj. £ P.):

1931	5,8	1933	9,2
1932	6,4	1934	12,3

1932. a. peale on sissevedu enam kui kahekordistunud. Apelsinide väljaveos Palestiinast on tõus vähem tähelepannev: 1931. a. — 1,57 milj. £ P., 1933. a. — 2,59 milj. £ P., 1934. a. — 3,22 milj. £ P. Palestiina väliskaubanduse passiivsus suureneb järjest, võrreldes: 1931. a. — 3,5 milj. £ P., 1932. a. — 3,7 milj. £ P., 1933. a. — 6,3 milj. £ P. ja 1934. a. — 10,1 milj. £ P. 1935. a. jooksul pole oodata impordi suurenemist. Hea löikuse tõttu 1934. ja 1935. aastatel arvestatakse isegi teatava tagasimineku loomatoidu ning teiste põllundustoodete impordis; ehitustegevus on 1934. a. arvatavasti jõudnud haripunkti, mille ületamine pole tõenäolik, arvestades konstantse immigratsiooniga. Samuti võib arvestada masinate, toorainete ning töötletud kaupade impordi püsimisega. Üldisele väliskaubanduse passiivsusele vastab muidugi passiivsus üksikute riikidega. Passiivsust tasakaalustatakse peamiselt kapitali investeerimisega Palestiinas. Väliskaubanduse passiivsus (1933. a. 6,3 milj. £ P. ja 1934. a. 10 milj. £ P.) on peagu tasakaalus kapitali investeerimisega Palestiinas (1933. a. 6 milj. £ P. ja 1934. a. 10 milj. £ P.). Praegune kaubabilansi passiivsus on tingitud tardidusest Palestiina päris algastmelist seisukorda arendada vastavaks olukorrale kõrge tsivilisatsiooniga maades. Vahe Palestiina ning mõne teise algastmelise maa vahel seisab aga selles, et Palestiina arenguks vajalisi

kapitale ei ole vaja nõutada välislaenu näol, mille eest tuleks maksta kõrgeid protsente ning mida tuleks amortiseerida, vaid et vajalikud summad saadakse ilma igasuguse tagasimaksu kohustuseta. Sellele vaatamata on kaubanduse passiivsus suureks hädahüks, sest kui poliitilised või majanduslikud olud muutuvad ning kapitali juurevool äkki jääks seisma, oleks Palestiina seisukord väga raske. Palestiina tuleviku kindlustamiseks kaalutakse kolme võimalust: suurendada ekspordi, vähendada impordi ning kombineerida mõlemad võimalusi. Esimest võimalust kaaludes võib arvestada peamiselt apelsinide ekspordiga suurenemisega. 1934./35. a. eksporditi apelsine 7,3 milj. kasti, 6—7 aasta pärast, kui kogu maa-ala, mis on istutatud praegu veel vilja mittekandvate apelsinipuudega, muutub viljakandvaks, võiks ekspordit tõiusta 20 milj. kastini. Lahtiseks jääb aga küsimus, kui võrd see kaup on realiseeritav, võttes arvesse teiste vahemere maade võistlust. Teiste põllumajandustoodete ekspordit takistab liiga kõrge tootmiskulu. Mis puutub tööstustoodete ekspordit, siis on vaevalt tõenäoline, et Palestiina suudaks võistelda suurtööstuse maadega. Palestiina loodusvaradest võiks tulla arvesse ekspordikaupadena Surnumere soolad, kaalium, broommagneesium, magneesium kloriit, kaltsium kloriit ja sodium kloriit. Arvatavasti leidub Palestiinas ka naftat, kuid selle saavutamisvõimalused on seni veel selgitamata. Lisaks bituumenile leidub bituumenifubjakivi, fosfaati, gipsi ning väävliit; seni pole veel lähemalt uuritud mangaani ning vase leiukohti.

Mandaatterritooriumina Palestiina on võrdlemisi ebasoodsas seisukorras väliskaubanduse vahetõrjete korraldamisel, sest puudub võimalus võtta tarvitusele oma maa saaduste kaitseks ilmtingimata vajalikke abinõusid, nagu impordi ja ekspordit tasakaalustamine üksikute maadega.

Seega ei olene Palestiina tulevik mitte ainult tema majandusliiklusest võimetest, vaid ka poliitilisest seisukorrast.

MASINAEHITUSE VABRIK

FRANZ KRULL A/S

Tallinn

Kopli tn. 68, telefon 425-35

Osakond Tartus

Raekoja pl, 13, telefon 17

Valmistab võistlemata headuses:

Masinaid, sisseseadeid, aurukatlaid Iga seltsi;
põllutööriistu ja -masinaid, keskkütte malm-
radiaatoreid ja katlaid; malm ja vase valu.

Tööde eest täielik vastutus

Hinnad mõõdukad

Nõudke eelarveid ja prospekte

Tallinna Juudi Ühispank

Vene tänav nr. 6

Telef. 4425, 26, 28

*Toimetab kõiki pangaoperatsioone
sise- ja välismail*

Speditsoon, transport ja kindlustus

Elusloomade, liha ja
lihasaaduste eksport

Eesti Peekoni Eksportühisus

Estonian Bacon Export Co, Ltd.

Export of meats

Juhatus: Tallinnas,
S. Roosikrantsi 4-a – 9. Telefon 463-63

A-s. Järvakandi Tehased

Klaasivabrik

Saeveskid

Kastivabrik

Tallinn, S. Roosikrantsi nr. 4
Telefonid: 458-61, 458-62, 458-63

A/S. „Ühiselu“ trükk, Tallinnas 1985.

ESTI
RAHVUSRAAMATUKOOL
AR